

Cechy gospodarczych i wyłączonych d-stanów nasiennych (GDN i WDN). – mat dla uczniów.

GDN są to d-stany korzystnie wyróżniające się swoją wartością hodowlaną. Wykorzystuje się je jako źródło nasion do produkcji sadzonek przeznaczonych do zakładania upraw gospodarczych.

GDN są użytkowane rębnie w latach dobrego lub przynajmniej średniego urodzaju nasion danego gatunku.

D-stany te powinny być rodzime (poza gatunkami introdukowanymi) i w wieku rębnym, lub bliskorębnym, a tworzące je drzewa wykazywały pełną zdrowotność, dobrą jakość i dużą produktywność.

Na GDN nie mogą być wybierane d-stany o małej powierzchni (< 1 ha) oraz wąskie kulisy otoczone przez d-stany negatywne, ponieważ nasiona z tak małych d-stanów, zapylane głównie pyłkiem z tych negatywnych będą obciążone niekorzystnymi cechami hodowlanymi.

Na GDN, typowane są w czasie prac urzędzeniowych, w porozumieniu z nadleśnictwem wszystkie d-stany wyróżniające się dobrą jakością hodowlaną na danym terenie i siedlisku. D-stany te zatwierdza się na etapie sporządzania planu urządzenia lasu (PUL). W okresach międzyurzędzeniowych d-stany takie powinno wybierać N-ctwo, przesyłając zgłoszenie do RDLP.

Zatwierdzenie d-stanów na GDN następuje przez dyrektora RDLP.

GDN zapisane są (jako załącznik) w PUL i naniesione są na odpowiednie mapy tematyczne.

Po uznaniu d-stanu za nasienny oznacza się w terenie jego granice przez wykonanie na wysokości 1,50 m przerywanego opasek (szer. 10 cm) jasnożółtą farbą olejną na obrzeżnych drzewach i na narożnikach **(oznaczenia muszą się „widzieć”)**.

Zagospodarowanie GDN polega na usunięciu z niego wszystkich drzew chorych, wadliwie ukształtowanych, rozwidlonych, źle oczyszczonych, silnie guzowatych i ze skrętem włókien. To cięcie sanitarno-selekcyjne należy wykonać jak najszybciej po uznaniu d-stanu, a najpóźniej na 3 lata (w d-stanach sosnowych) lub 2 lata (w pozostałych d-stanach) przed wyрубem, aby nasiona zbierane na zrębie miały cechy będące wynikiem krzyżowania się tylko najlepszych drzew.

GDN wykorzystuje się do zbioru szyszek i nasion do zakładania upraw gospodarczych oraz do wyrobu drzew matecznych (doborowych). GDN stanowią w gospodarce leśnej podstawową bazę nasienną.

Gospodarcze d-stany nasienne podlegają wyrębowi zgodnie z planem cięć, ale ich użytkowanie rębne może następować tylko w latach dobrego urodzaju nasion drzew gatunku panującego.

GDN i WDN stanowią bazę wyboru drzew matecznych (doborowych), służących do zakładania plantacji nasiennych i plantacyjnych upraw nasiennych.

Wyłączone drzewostany nasienne wybiera się i uznaje, aby trwale zachować wartościowe i swoiste dla nich cechy rodzimych ekotypów drzew. Wybór tych d-stanów ma umożliwić stworzenie cennego źródła pozyskiwania nasion do hodowania nowych pokoleń d-stanów o ulepszonej jakości.

Przy typowaniu, a następnie uznawaniu d-stanów za nasienne analizuje się: rodzimość pochodzenia (zapis w dokumentacji), wiek, zdrowotność, jakość, produktywność, otoczenie i obszar. Ponieważ zapisy w dokumentacji należą u nas do rzadkości, musimy opierać się na informacjach pośrednich, przede wszystkim wnioskować z wyglądu d-stanu (So, Św i Md). Mniej wątpliwości co do rodzimości pochodzenia nastroczają gatunki ciężkonasienne (Db, Jd, Bk).

Na podstawie obserwacji przyjęto, że d-stan prezentuje pełny obraz swoich możliwości i właściwości, gdy wiek jego wynosi:

u Db i Bk — 100 lat,

u So (p. i cz), Św, Jd, Js — 80 lat,

u Md, Dg i So wej. — 60 lat

u olszy czarnej, brzoź i lipy — 40 lat.

D-stan typowany na WDN powinien charakteryzować się dobrą zdrowotnością. musi być wolnym od organizmów szkodliwych, tzn. nie może w nim być gniazd huby czy opieńki, większej liczby drzew z oznakami raka czy obwarem, z koronami prześwietlonymi przez szkodniki owadzie lub ze strzałami o zastępczych wierzchołkach po śniegołomach czy uszkodzeniach przez zwójkę.).

Przed zgłoszeniem do uznania, zwłaszcza d-stanów świerka, jedlicy, dębu i buka, należy przeprowadzić wiosną obserwację terminu rozpoczynania wegetacji. Korzystny jest jak największy udział drzew późno ruszających, ponieważ potomne uprawy tych drzew mniej cierpią od późnych przymrozków.

Jakość d-stanu wyraża się udziałem drzew prawidłowo ukształtowanych. U gatunków iglastych za takie uważa się drzewa o prostych, pełnych, dobrze oczyszczonych strzałach bez nabiegów korzeniowych i z cienką korą oraz o wąskich, drobnogałęzistych koronach. U liściastych za prawidłowo ukształtowane uważa się drzewa o jak najdłuższych prostych kłodach i o koronach z krótkimi gałęziami, wyrastającymi z kłody pod kątem zbliżonym do prostego. U wszystkich gatunków istotną wadą jest skręt włókien.

Za nadające się do typowania uważa się d-stany, w których udział drzew wadliwych przy zadrzewieniu 0,7 nie przekracza 10% ogólnej liczby drzew gatunku zgłaszanego, a przy zadrzewieniu 1,0 — nie osiąga 30% tej liczby.

Pod względem produktywności zgłaszane d-stany powinny wyraźnie przewyższać sąsiednie tego samego gatunku i wieku, rosnące w takich samych warunkach siedliskowych.

Nie należy typować do uznania d-stanu, jeżeli w jego bezpośrednim bliskim sąsiedztwie znajdują się negatywne d-stany.

Powierzchnia d-stanu zgłaszanego do uznania za nasienny powinna być jak największa, gdyż zapewnia to lepsze warunki zapylania pyłkiem pożądanych drzew.

Powierzchnie WDN:

So i Św – co najmniej 5 ha (ew. mniejsze, o wyj. jakości i braku w sąsiedztwie d-stanów takiego gat.)

Md i gat. intr. – co najmniej 1 ha

inne gat. - co najmniej 2 ha

Propozycję o uznaniu d-stanu za WDN składa N-ctwo do RDLP (sprawdza słuszność typowania) → zgłasza do IBL → zatwierdza Dyrektor Generalny LP.

Wszystkie WDN wpisuje się do „Krajowego Rejestru Leśnego Materiału Podstawowego”, prowadzonego przez właściwego ministra.

Wyłączone d-stany nasienne mogą w określonym momencie z różnych przyczyn przestać spełniać swoje zadania.

WDN są na trwale oznaczone w terenie. (tak jak GDN ale opaskami pełnymi).

Jeżeli z uznanym d-stanem sąsiadują d-stany tego samego gatunku, to wyznacza się w nich otulinę szerokości nie mniejszej niż 40 m.

Zewnętrzne granice otuliny oznacza się na obrzeżnych drzewach pełnymi opaskami szer. 5 cm, wykonanymi na wysokości 1,5 m jasnożółtą farbą.

Otulina stanowi filtr zatrzymujący w okresie kwitnienia pyłek z sąsiednich d-stanów oraz tworzy ścianę ochronną, zabezpieczającą wyłączony d-stan od burz i wiatrów wywalających.

WDN należy właściwie zagospodarować. Wyróżnia się 3 fazy zagospodarowania:

- a) wykonanie cięcia sanitarno-selekcyjnego,
- b) przerzedzenie d-stanu,
- c) uporządkowanie podrostów i podszytów (zbieranie nasion, ustawianie drabin, itp.).

Ryc.1. Poprawne oznaczenie numerem rejestrowym drzewa matecznego sosny zwyczajnej

Ryc.2. drzewo narożne WDN

Ryc.3. Drzewo mateczne sosny pospolitej, oznaczone numerem 278